

Європа зорієнтована на зміцнення самоврядування

Європа зорієнтована на зміцнення самоврядування

- Як уже повідомлялося, на два дні - 8-9 квітня – столиця Західнопоморського воєводства м.Щецін (Польща) стала центром самоврядування. Тут проходив I Міжнародний форум самоврядування. У ньому взяли участь 275 представників гмін, міст, повітів і районів, воєводств і областей з Польщі, Німеччини, України і Білорусі. Українська делегація була представлена широким спектром керівників самоврядних органів різних рівнів, серед яких і голова Закарпатської обласної ради Михайло Кічковський та голова Ужгородської районної ради Михайло Фединець.

Ми попросили М.М. Кічковського поділитися враженнями від участі у зазначеному зібранні.

- Форум самоврядування проводиться у м.Щеціні з 2004 року за ініціативи професора Щецінського університету Адама Шевчука уже шостий раз, - розповідає Михайло Михайлович. - Спочатку він проходив як польсько-німецька зустріч самоврядувальників. Цього року їх коло розширили представники самоврядних структур України та Білорусі. Тому й одержав назву і як Перший міжнародний. В майбутньому організатори передбачають запросити на нього учасників з інших сусідніх країн.

Для нас, представників самоврядування України, як підкреслив Генконсул України Олександр Медовніков, участь у цьому форумі важлива з огляду на те, що Україна стоїть на порозі адміністративно-територіальної реформи і досвід польських колег щодо реформування органів самоврядування є дуже цікавим і корисним.

Поважності цьогорічному форуму надало і те, що його почесним патронатом був міністр закордонних справ Республіки Польща Радислав Сік орський, а також участь у його роботі депутатів Європарламенту, комісарів Європейського Союзу, представників законодавчих органів Польщі та Німеччини, польського уряду, науковців ряду польських академічних центрів.

- Які основні питання діяльності органів самоврядування обговорювалися на форумі?

- В ході дводенної дискусії, яка першого дня проходила в конференц-залі готелю «РАДІСОН», а другого – в Замку Поморських князів у Щеціні, науковці, депутати і представники самоврядних структур різних рівнів, обговорювали роль самоврядування у здійсненні Східного партнерства, підвищення ефективності міжнародного співробітництва територіальних самоврядувань, ділилися досвідом співпраці з неурядовими організаціями та засобами масової інформації. Але спільним знаменником програми форуму, як і попередніх зустрічей, була європейська інтеграція. Як зазначив у своєму вітальному слові маршалік Західнопоморського воєводства Владислав Гусейко, в зінтегрованій Європі особливо важливо для прикордонних регіонів, налагоджуючи партнерство, врахувати компроміси та спільні інтереси, кожного дня дивитися вперед, за горизонт поточних завдань.

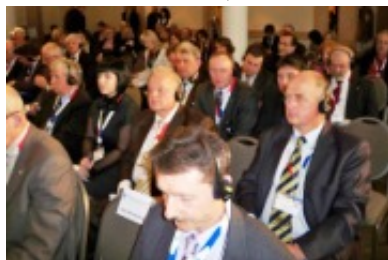
Мер міста Щецін Пйотр Кжистек відмітив важливу роль територіального самоврядування, яке щораз має більший вплив на життя місцевого населення країн. Безсумнівно, воно зміцнює суспільство, має щораз вищу позицію і самостійність, посідає особливе місце в законодавстві та практиці в різних суспільних системах. Саме тому здобутки сусідів для нас взаємокорисні.

Велике враження на учасників форуму справив виступ Голови комісії регіонального розвитку Європейського парламенту Данути Губнер. Вона підкреслила важливу роль співробітництва регіональних та місцевих самоврядувань у процесі економічного розвитку, покращення життя громадян та спільному вирішенню проблем європейських країн. Ми мусимо створювати нові робочі місця і нові шляхи вирішення проблем. Регіональні центри розвитку повинні стати локомотивами для піднесення самоврядування, формування толерантності і соціального партнерства.

- Як відомо, саме Польща та Швеція були авторами політики Східного партнерства. Яка роль в її реалізації відводиться органам самоврядування?

-В контексті політики Східного партнерства співробітництво органів самоврядування набирає особливого значення. Програма Східного партнерства, яка охоплює Україну та інших сусідів ЄС в рамках політики сусідства, становить для нашої країни шанс «стрибнути» у відповідний момент у європейський поїзд, об'єднатися супроти великих викликів, що стоять як перед Європою в цілому, так і кожною європейською країною зокрема. Ці виклики спричинені глобальною конкуренцією, змінами клімату, негативними демографічними тенденціями, міграцією та енергетичною безпекою. І місцева та регіональна влада, перебуваючи в центрі «території» та будучи найближчою до громадян, найкраще усвідомлює їх дійсні потреби.

Тому, виходячи з цього, будується регіональна політика Польщі, Німеччини та всього Європейського Союзу, де сьогодні 60—70 відсотків європейських коштів спрямовується на регіональний розвиток. Але без активності регіонів ця політика здійснитися не може. Поступово вона починає реалізовуватися і в нас, про що у своїх виступах говорили і экс-міністр регіонального розвитку та будівництва України Василь Куйбіда, і віце-маршалок Підкарпатського воеводства Богдан Жоньца, Славутицький міський голова Володимир Удовиченко, Слухаючи їх, я подумки повертався до проблем наших Карпат. Тому хочу ще раз підкреслити: без активної позиції і активних дій органів місцевого самоврядування нам не зберегти для майбутніх поколінь перлину Європи, якою є наші Карпати. Тому треба піднімати роль і відповідальність територіальних громад за стан довкілля, за сталий просторовий розвиток регіону.

Досвід європейського самоврядування показує, що з переданням компетенції самоврядним органам, більш ефективно і швидше ведеться розвиток міст і

районів(повітів).Нині майже 67 відсотків інвестицій ЄС спрямовані на реалізацію програм, прийнятих на місцевому та регіональному рівні.

Мислити глобально, діяти локально

Прикладом цього є розвиток Західнопоморського воєводства і м.Щеціна зокрема, які за останні роки увійшли у п'ятірку найрозвинутіших регіонів Польщі. А місто Щецин сьогодні називають польським Парижем. Тут, на стику кордонів Польщі і Німеччини, регіональні та місцеві органи влади прикордоння ще у 80- роки налагодили співпрацю, реалізували цілий ряд спільних проектів, пов'язаних з перетином кордону та будівництвом мостів, інших взаємо важливих проблем. Одна з них, як пояснив Іоахім Блейкер, генконсул Федеративної Республіки Німеччини, стосується податкових питань, бо все більше людей живуть у місті по один бік кордону, а на другому працюють чи роблять покупки. А мери міст все частіше зустрічаються, щоб узгодити розклад руху транспорту, роботи медичних закладів тощо.

Представників Німеччини тепер цікавить реалізація комунальних ініціатив, творче розв'язання шляхового сполучення, інфраструктури, торгівлі, науки, молодіжного обміну, охорони здоров'я. Адже в Польщі та Німеччині різні юридичні умови для людей, які живуть кожен в своєму краї, а працюють, відпочивають - в іншому. Отож місцевим владам можна і потрібно узгодити та скоординувати і роботу поліції, і енергетичних служб, й інших закладів. А це створює підґрунтя для співпраці регіонів, створення євро регіонів, одним з яких є євро регіон «Померанія».

- А де беруть органи самоврядування кошти для реалізації проектів свого розвитку? Вони допомагають слабим чи стимулюють сильніших?

- Це питання на форумі обговорювалося досить жваво. Проблема фінансування самоврядування була присвячена окрема дискусія.

Як засвідчили виступи учасників форуму, Європейське самоврядування не дуже потерпіло від фінансової кризи. По-перше, в них відбувся невеликий спад виробництва. По-друге, вони мають значні можливості використання фондів Євросоюзу. По-третє, органи самоврядування все активніше виступають на фінансових ринках, беручи кредити. Про це йшлося у виступі сенатора Речі Посполитої Польської, голови комісії бюджету та публічних фінансів Казімежа Клейна, і професора Економічного Університету Вроцлава Лешека Патралека, і голови науково-дослідного центру з питань оподаткування Національного університету державної податкової служби професора Захарія Варналія. В Україні інша ситуація й інша система міжбюджетних відносин.

Польська система фінансування самоврядування опирається в містах і селах на власні податки. Крім того діє система вирівнювання, яка преміює слабого індивіда, надаючи йому більше дотації з бюджету. Така система забирання у багатшого, а давання бідним тепер оскаржується в Конституційному суді Польщі. Проте вона існує і в інших країнах, в тому числі в Україні.

А ось в німецькій землі Бранденбург побудована інша система, за якою 15 найсправніших самоврядних органів - міських і сільських отримують премію. «Раніше ми використовували метод лійки, який застосовується всіма землями. Але це не було ефективно, розповів член ландтагу землі Бранденбург Дірк Хомаер. Починаючи з 2004 року стимулюємо зміцнення сильних органів самоврядування, які спрямовують своє зростання на допомогу сусідам. Тепер місцеві влади замість того, щоб показувати, які вони бідні, аби отримати допомогу, повинні показати сильні ідеї свого розвитку. Спочатку це сприйнялося скептично, а тепер менталітет змінився. Цьогорічний бюджет землі для підтримки розвитку складає понад 500 млн.євро і депутати вирішують, які органи самоврядування приєднати до п'ятнадцяти. Тобто, регіон став локомотивом розвитку.

Тим часом в землі Мекленбург створено фонд для підтримки найбільш вразливих груп населення, з якого видаються безпроцентні позики для найбільш вразливих груп населення.

Фінансова самостійність польських гмін є набагато більша. Вони можуть робити запозичення. Але їх заборгованість призначена повністю для розвитку та інвестицій. Навіть борг міста Щеціна досягає 20 відсотків бюджету. На думку маршалака Західнопоморського воєводства Владислава Гусейка, самоврядні органи не повинні боятися запозичень. Польські самоврядні органи підготували довгострокові прогнози та плани розвитку. І треба мати мужність, щоб їх реалізувати, якщо потрібно, для цього взяти на себе зобов'язання у фінансових установах за внесок в інвестиції, що дофінансовуються з фондів ЄС. Інвестиції з фондів ЄС - це великий шанс, який, потрібно використати вчасно і за призначенням. Адже кошти не даються просто так, а на вирішення головних проблем.

Нові виклики для прикордонних регіонів

- Окрема дискусія на форумі розгорілася навколо нових європейських викликів, таких як клімат, енергія і демографія прикордонних регіонів. Йшлося, насамперед, про практику транскордонного співробітництва, об'єднання зусиль для їх вирішення в рамках єврорегіонів.

Користуючись нагодою, я поділився думками щодо досвіду транскордонної співпраці Закарпатської обласної ради та обласної державної адміністрації з нашими колегами по Міжрегіональній Асоціації «Карпатський Єврорегіон», з якими у нас багато спільних проблем – економічних, екологічних, соціальних, національно-культурних.

Адже «Карпатський Єврорегіон» є добрим прикладом толерантних взаємин населення нашого прикордоння, важливим фактором стабільності і безпеки. Одним із прикладів підтвердження цього є те, що регіональні структури влади та місцевого самоврядування мають реальну можливість бути безпосередніми учасниками спільних міжнародних проектів. Завдяки такій співпраці реалізовано проекти розширення і вдосконалення мережі прикордонних пунктів переходів на українсько-угорському та українсько-словацькому кордонах, будівництва нових і реконструкції уже існуючих автотранспортних мостів через р. Тиса на українсько-угорському та українсько-румунському кордонах. Це саме те, що особливо буде оцінено в недалекій перспективі.

Здійснюються також проекти по захисту водних ресурсів, будівництва протипаводкових споруд, охорони природного середовища.

«Карпатський Єврорегіон» стає дедалі важливим інструментом співробітництва місцевих і регіональних влад України не тільки з окремими державами, але й всього Євросоюзу. Все це сприяє також виходу учасників «Карпатського Єврорегіону» на більш широкі європейські економічні та культурні простори. Наприклад, Закарпатська область, як цільовий регіон України бере участь у 4-х програмах сусідства, а саме: «Угорщина-Словаччина-Україна», «Польща-Україна-Білорусь», «Румунія-Україна» та КАДСІС, в рамках яких реалізуються цілий ряд проектів соціального, туристичного та економічного спрямування. В рамках програми транскордонного співробітництва ЄС «Польща-Білорусь-Україна» зараз подано лише з нашої області більше 20 спільних проектів, в тому числі проект «Покращення соціально-економічного розвитку і привабливості польських та українських прикордонних регіонів через розвиток інфраструктури».

Одним із викликів, які стоять перед «Карпатським Єврорегіоном» і потребує об'єднання зусиль та можливостей органів державних і самоврядних влад багатьох країн Європи - це збереження екології Карпат. За останні десятиліття під впливом кліматичних змін та діяльності людини проблема збереження природи Карпат у всій їх самотності набула особливої гостроти..

Виходячи з таких реалій, українською делегацією на розгляд Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи внесено проекти Резолюції та Рекомендації щодо сталого розвитку Карпат та інших гірських регіонів Європи. Їх прийняття на 19 пленарній сесії у жовтні цього року, як це передбачається, відкриє нові перспективи для здійснення широкого спектру програм співробітництва в екологічній, економічній та соціально-культурній сферах, перетворення Карпат в туристично-рекреаційний центр Європи.

Але і кожен з нас повинен дбати про наш край, про наші Карпати. Для цього від нас вимагається хоча би одне - не смітити, берегти природу, взяти участь в організованих акціях. Саме сьогодні, в Міжнародний день довкілля, є така нагода долучитися до весняної толоки.

Ще одне. Приєднання чотирьох сусідніх країн - учасників Асоціації «Карпатський Єврорегіон» до Шенгенської візової зони стало серйозним іспитом для виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та представників ділових кіл української сторони. У цей же час, Закарпатська область так і не має пункту пропуску на ділянці кордону з Польщею, що створює значні труднощі для туристів і громадян, які проживають по обидва боки кордону. Користуючись присутністю на форумі представників Міністерства закордонних справ Польщі, я звернувся до них щодо сприяння у відкритті пішохідного пункту пропуску «Лубня-Волосате» на українсько-польському кордоні.

- Як сприйняли учасники форуму Ваш виступ?

- І в ході, і після дискусії багато учасників підходило до мене з проханням встановити зв'язки, забажали взяти участь у міжнародній конференції щодо сталого розвитку Карпат, а від організаторів форуму вчора надійшов лист-подяка за участь у дискусії і запрошення на ІV форум «Європа-Україна», який має відбутися у Києві 26-28 квітня ц.р.

- А яка була увага польських ЗМІ до цього представницького зібрання?

- На форумі було присутньо багато журналістів, особливо місцевих друкованих видань. Наскільки мені вдалося проглянути деякі з них, робота форуму широко висвітлювалася. Більше того, в ході форуму відбулася дискусія щодо ролі засобів масової інформації в регіональному розвитку. Загальнопольські масмедіа були піддані критиці місцевими журналістами за сенсаційність і поверхове представлення тематики самоврядування. Українській пресі зроблено закид за підлеглість перед олігархами, а німецькій - перед бізнесом.

Ця загальноєвропейська тенденція щодо зростання ролі комунальних ЗМІ у житті територіальних громад знаходить підтвердження і в нашій області. До речі, у минулому році вперше відбувся круглий стіл редакторів газет, засновниками яких є міські, селищні та сільські ради. В ньому взяли участь і голови та депутати відповідних рад. Всі сходилися до одного – для територіальної громади своя газета - не розкіш. Це важливий засіб оперативного інформування людей про прийняті рішення, можливість мешканців громади висловити свою думку, позицію щодо окремих проблем життя населеного пункту. З рештою, комунальна газета відіграє свою важливу виховну роль.

Звичайно, це аж ніяк не применшує зростаючої ролі громадських засобів масової інформації. Що ж, у цьому є свій резон.

- На завершення, які ваші враження про місто Щецін?

- Звичайно, вражень багато і приємних. Адже це місто з великою історією і нині є одним з найбільших та найкрасивіших міст Польщі. Не дарма називають його Парижем над Одрою. Для мене особисто найбільш хвилюючою і пам'ятною була зустріч з представниками місцевої української діаспори. До речі, тільки у Щеціні проживає більше 10 тисяч українців, переселених сюди у 1947 році під час так званої акції «Вісла». Сьогодні тут активно діє осередок української культури, який входить до Об'єднання українців Польщі.

За сприяння почесного консула України в Щеціні Генріка Колодія та голови управи відділу

Об'єднання українців Польщі Івана Сирника делегація України побувала в Українському загальноосвітньому ліцеї, зустрілася з активістами осередку українців. Вони з цікавістю сприйняли інформацію, що на Закарпатті діє товариство польської культури, цікавилися життям інших національних меншин у нашому краї та Україні в цілому.

Іван Діус